

Borre Historielag samlet fullt hus på lagets eiendom, Bruserød, tirsdag 5. mai. *Svein Bugge*, (Bildet) tidligere inspektør i kriminalomsorgen, med tjeneste bl.a. på Bastøy, og forfatter av »*Bastøy- fengsel eller helvete*», holdt et engasjerende foredrag om interneringsleiren på Søndre Berg under krigen. Opprinnelig var leiren tenkt for «arbeidssky og negative elementer i Tønsbergdistriktet», les: nordmenn som ikke helt hadde forstått den nye tid og som på forskjellig vis motarbeidet nazistenes forsøk på nyordning. I 1942 hadde unge *jøssinger* markert sin motvilje 17. mai ved å bære hønsringer i nasjonale farger, en provokasjon som fikk Quisling til å påskynde ferdigstilling av Berg som «hønsegård» for jøssingene.

26.10. 1942 ankom de første fangene. Disse var imidlertid ikke jøssinger, men jøder, og i de følgende dagene kom antall jøder opp i ca. 350. Berg ble for denne gruppen bare en transittleir. En måned senere ble de transportert til Oslo og derfra sendt med *Donau* til gasskamrene i Auschwitz. Bare 7 av disse Berg-jødene overlevde krigen. Det bør likevel nevnes at omtrent 70 jøder fikk være igjen på Berg og overlevde redslene. Grunn: De var «arisk» gift og hadde en uavklart situasjon.

Dermed hadde Berg fått en annen funksjon enn den som egentlig var tiltenkt: I leiren ble det plassert jøder, dernest politiske fanger og endelig rent kriminelle. Dessuten ble fangene hentet inn fra hele landet, ikke bare fra regionen. Det særpregede ved Berg er at leiren var underlagt nazistenes Politidepartement direkte og fikk norsk leirledelse og norske vakter. Nestkommanderende, Leif Lindseth, hadde det daglige oppsynet med fangene og ble leirens onde ånd. Flere av vaktene, som regel frontkjempere eller hirdmenn, sto ikke tilbake for Lindseth i ondskap og voldsanvendelse. De hadde på tyskernes politiskole på Kongsberg fått en grundig innføring i hvordan en kan gjøre livet surt for de innsatte. Unge, umodne gutter satte sin ære inn på å demonstrere at «undervisningen» hadde båret frukter og kunne oppvise en brutalitet som forskrekket selv tyskere.

Da Berg ble tatt i bruk, var leiren ikke på langt nær ferdig. De nyankomne fangene møtte tre tomme brakker på et jorde; uten køyer, kjøkken og avtrede. Leirledelsen kommanderte da fangene til å sette leiren noenlunde i stand. Det var hardt fysisk arbeid, hver dag fra kl. 08.30 til 20.30, bare avbrutt av halvannen times middagspause. Ble arbeidet ikke utført til vaktens tilfredsstillelse, vanket det straffeeksersis – eller enda mer raffinert- åling i grisemøkk. Egentlig ble leiren aldri helt ferdig. Den var planlagt for 3000 internerte, men det totale antall fanger fra oktober 1942 til krigsslutt kom ikke i nærheten av dette. De rystende sanitære forholdene, sulten og den nedverdiggende behandlingen var slik at en leir som Grini nærmest måtte fremstå som et feriehjem. Overlege Anton Jervell, som da var formann i Tønsberg krets av Norges Røde Kors, fikk i den første tiden utrettet mye for fangene, men ble snart nektet adgang til leiren som ble stengt for besøk helt til sommeren 1944.

Svein Bugge har i disse dager gitt ut sin andre bok om Berg, «*Quislings hønsegård*», som bygger på bøkene om Berg fra 1948 og 2001. Den nye utgaven er utvidet med fortellinger, intervjuer og notater, skrevet av Bergfanger, og med mange fotos og tegninger. Inntektene fra salget går uavkortet til Interessegruppen Berg interneringsleir. Anbefales!

Neste arrangement: Bunadsparaden i Borgertoget 17. mai.

Neste møte: Torsdag 4.juni på Bruserød: «Vestfoldbunaden» ved Nora-Marie Sogn Wiik.

Ref. ak